

Családi történet a kommunista korszakból

Egy kitelepített visszaemlékezése

**Elmondta: Sóskúti Tibor
unoka nagybátyám**

Lejegyezte: Molnár Zsombor György

NÉV: Molnár Zsombor György

OSZTÁLY: 11.a

ÉLETKOR: 17 év

EMAIL: zsomborgy@citromail.hu

ISKOLA NEVE: Mindszenty József Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium

ISKOLA CÍME: 8900 Zalaegerszeg, Zárda u. 21-25.

FELKÉSZÍTŐ TANÁR: Illés Csaba

EMAIL: illescsaba71@gmail.com

Előszó

„A szocializmus építésének módjában és formájában minden nép adhat a magából újat és sajátosat, de az alapon, a lényegben, a döntő kérdésekben nincs külön nemzet út. Amíg a paraszt azt látja, hogy a kulák egészen jól boldogul, addig hiányzik neki a serkentés a szövetkezésre. Ez a Szovjetunióban is így volt. De gyökerében csak úgy tudjuk elintézni, ha elveszük a földjét, házát, gépét, és hogy mit csinálunk velük, azt még nem tudjuk, talán külön kulák falvakat csinálunk, mint a Szovjetunióban, de azt látni kell, hogy ebből a kutyából nem lesz szalonna.”

Rákosi Mátyás reagálása a Sztálintól kapott titkos levélre, amiben arra hívta fel a Magyar Dolgozók Pártja főtitkárának figyelmét, hogy a szocializmust a falvakban is fel kell építeni.

Bevezetés

Ha valamit eltitkolunk, az nem jelenti azt, hogy titok is marad, pedig lehet, hogy sokan ezt szeretnék. A közelmúlt történelmének van egy olyan korszaka, amelyről sokáig nem vagy csak nagyon szűk körben bizalmasan beszéltünk, és emiatt még lelkiismeret-furdalásunk is volt, mert erre tanítottak bennünket. De ezt a félelmet le kell győznünk! Soha nem történhet meg az, amit 1951-1953 között megtettek: a **kitelepítés**. A történészek még adósak a társadalomnak a tényfeltárással, még nem tudjuk, mi történt azokban a szörnyű ötvenes években, mert vannak, akik nem engedik, hogy megtudjuk az igazságot.

1951. május 21-én kezdődött az osztályidegenné, a nép ellenségévé, reakcióssá nyilvánított személyek és családjaik erőszakos eltávolítása Budapestről. A kitelepítettek Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdu-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ellenségnek kikiáltott, kuláknak bélyegzett gazdálkodó családjaihoz kerültek, akiket a lakóhelyükről elűzött családok befogadására köteleztek. A rendőrség 1951-ben 41234 kulákot büntetett meg, a tanácsok 45855 főt ítéltek jelentős pénzbüntetésre. 1951-ben 56500 volt a kulákgazdaságok száma, 1952-re ez a szám 40300-ra csökkent. A kulák családok további nyomorgatására rendőrhatósági felügyelet mellett hozzájuk költöztették az 1951 nyarán Budapestről kitiltott családokat, közel 14000 főt.

Egy kitelepített visszaemlékezése

Sóskúti Tibor vagyok, egy Mikófalvára kitelepített család tagja. Fiatal koromra való tekintettel nincsenek közvetlen emlékeim, ennek ellenére az átélt időszak a szüleim által él bennem.

Budapesten a II. kerület Vérhalom tér 9/b-ben laktunk. Szüleim id. Sóskúti Tibor és született Szántó Anna kispolgári családból származtak. Felmenőim között volt jegyző és csendőr is. Szüleim az érettségi után a textil szakmában szereztek képesítést. Az 1940-es évek végén az akkor általuk bérelt textilüzemet államosították.

1951 júliusában bennünket is elérte a „hajnali csengőfrász”, igaz nem volt váratlan, mert a barátaink közül már többen megkapták a kilakoltatási végzést. Hajnalban egy autó hangjára ébredt édesapám, azonnal tudta, hogy az ÁVH-sok jönnek hozzánk a kilakoltatási paranccsal. A lakást 24 órán belül el kellett hagynunk, némi kézipoggyász és egy szoba bútortáának kivételével teljes jog- és vagyonfosztásban részesültünk. Volt lakásunkban pedig az ÁVH egyik ezredese rendezkedett be. Igaz, később őt is utolérte a „sors keze”, egy elől hagyott fegyver miatt szörnyű tragédia érte.

Rákosi elvtárstól kapott üdülési csekkel kezünkben egy túlsúfolt vagonban érkezünk meg új életünk helyszínére: Mikófalvára. Én egyéves voltam, nővérem, Annamária pedig két éves, így a körülöttünk zajló élet problémáit akkor még nem észleltük. Családunk kitelepítési papírján Kelemen Vincze Béla Kossuth út 15. szerepelt, így ide kellett beköltöznünk.

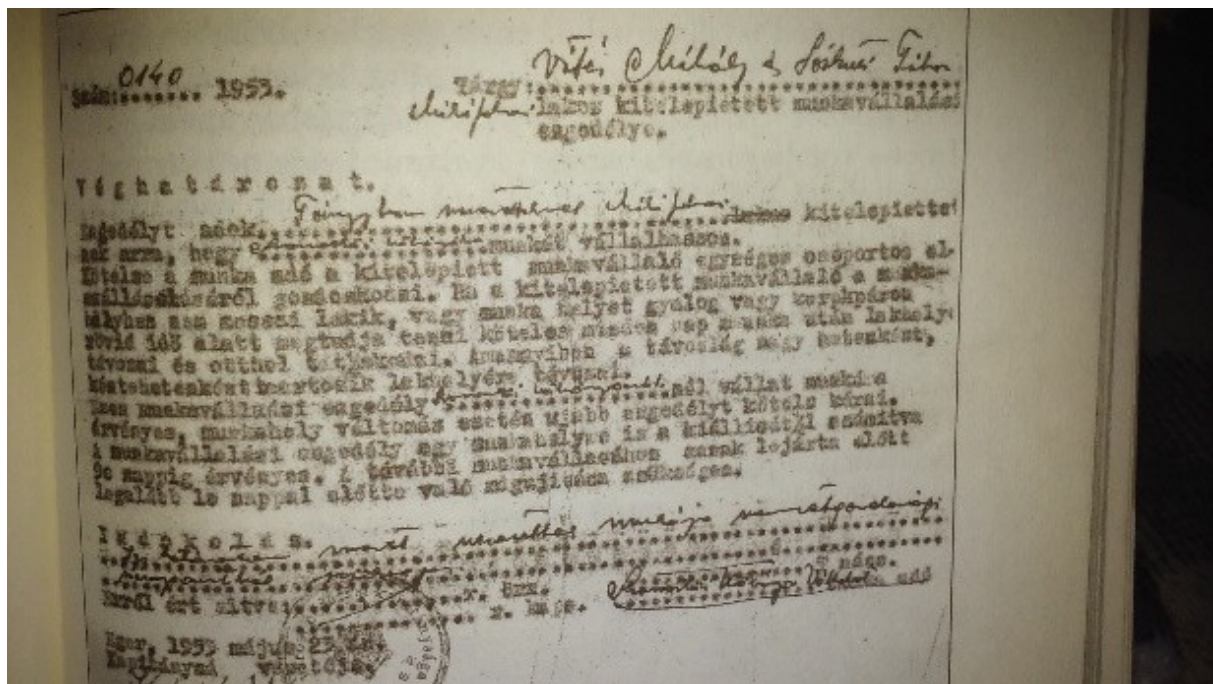

Vitéz és a Sóskúti család

Rajtunk kívül még ugyanebbe a házba helyezték el a Leviczki családot is. A hatóság a kitelepítetteknek utalta ki a ház két legszebb szobáját. A befogadó család nehezen tudta ezt elfogadni, és elég sok időbe tellett egy normális viszony kialakítása, pedig nem mi akartunk oda költözni. Velünk szemben is kényszerintézkedést alkalmaztak.

A kitelepítettek az amnesztiáig nem hagyhatták el a falut. A rendelkezés Heves megyében 45 befogadó községet érintett. Ebbe a megyébe hurcolták a legtöbb Budapestről kitelepített családot. Édesanyám mesélte, hogy egyszer falusi asszonynak öltözve sok szoknyában, fejkendővel a fején a hajnali sötétségben elutazott Egerbe. Sok pestinek sikerült így kiszökni a faluból, és volt olyan is, aki Budapestre is elmerészkedett.

Édesapám először a Makadám Útépitő Vállalatnál útkarbantartóként dolgozott. Később barátjával, Vitéz Miklóssal Tordason a kőbányában, ahol a Bélkő-hegységben vágatot kellett vájni, hogy a belsejében lévő karsztvizet elérjék. Itt történt, hogy a vajat beomlott, és az emberek bennszorultak. Nagyon sok idő kellett ahhoz, hogy kimenekítsék őket. Talán emiatt is hagyta ott a bányát, és lett Vitéz Miklóssal együtt vasbeton-szerelő.

Vitéz Miklós és Sós-kúti Tibor kitelepitettek munkavállalási engedélye

Anyukám otthon volt velünk. Ez sem volt veszélytelen, mert a rendszeresen ellenőrző „pártkatonák” bizonyítottan több kitelepített leányt, családját erőszakoltak meg. Ezeknek a

szörnyű megbecstelenítéseknek sajnos voltak végtelen áldozatai is: az erőszakban megfogant nem kívánt meg nem született gyermekek. Édesanyámnak ezt hála isten nem kellett átélnie, de neki is megvoltak a napi küzdelmei az élelemért és a tüzelőért. Ebben az időszakban volt a „padlássöprés” ideje is, de a falusiak találékonysága nem ismert határt. Általában sikerült valamit eldugniuk a hatóság elől, és hát ott volt még a zúg disznóvágás a gondosan titkolt helyen. Egy-egy ilyen vágás után néha mi is kaptunk valami extra finomságot.

Nem volt egyszerű az élet, de Sztálin halála mindent megváltoztatott. Megszűnt a kilakoltatási végzés, és 1953 őszén Pilisborosjenőre egy egyszerű parasztházba költöztünk, amit a szüleim béreltek. Testvéremmel itt kezdtünk iskolába járni, és gyorsan megtapasztaltuk, hogy mit is jelent osztályidegennek lenni. 1958 után már lehetőség volt Budapestre visszaköltözni, anyai nagyszüleink fogadtak be bennünket. Meghurcoltatásunk nagymértékben hozzájárult szüleim válásához, az édesapám már nem költözött velünk.

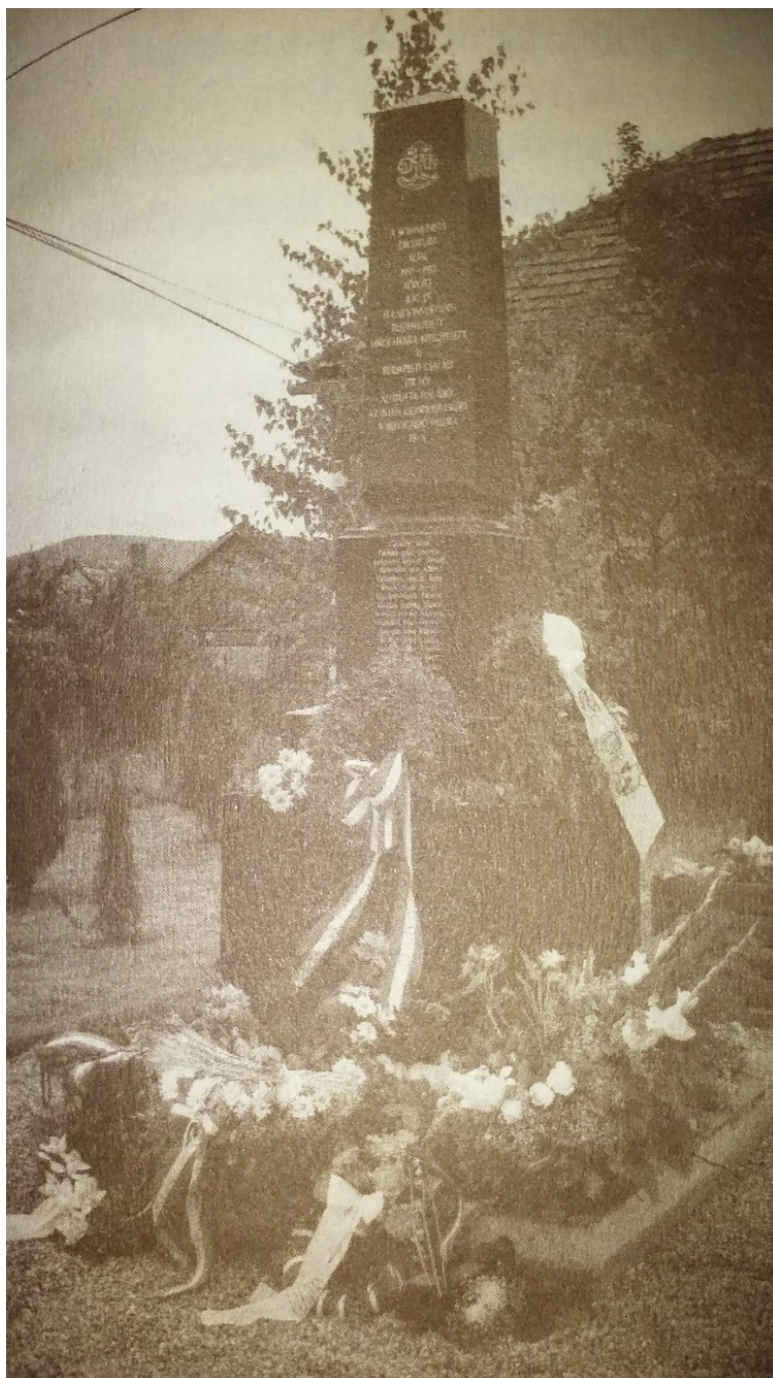
Az osztályidegenség bélyegét édesanyám szeretete próbálta feledtetni velünk, gyermekekkel. Próbált óvni bennünket, és most már tudjuk, okkal tette. Később értesültünk arról, hogy édesapánk testvérének családjából 1957-ben megölték Kenyeres Lajost. Az volt a bűne, hogy katolikus papként kiállt hívei mellett, megalkuvás nélkül szolgálta közösségét, hitvallását, egyházát. Jelenleg folyik boldoggá avatása.

Részemről felfoghatatlan, hogy ennek a bolsevik terrornak következményeit ismerve családunk több tagja is azonosulni tudott a rendszerrel, sőt az elnyomó hatalom szolgálatába állt.

Mi, Mikófalvára kitelepített gyerekek miért is bűnhődtünk őseink állítólagos bűneiért? De mi volt a szüleink bűne? Talán az, hogy szorgalmasan dolgoztak azon a területen, amelyet megtanultak és abból gyarapodtak.

Az tény, hogy igazi kárpótlást és bocsánatkérést az áldozatok, egyetlen magát természetesen demokratikusnak mondott kormányától sem kapott.

Szégyen, hogy most 2017-ben sem a közbeszéd, sem az államhatalom, sem mi, állampolgárok nem tesszük fel a kérdést, hogy hová lett a tőlünk elrabolt ingó, ingatlan és magánvagyon, hiszen az eredeti tulajdonosok és azok leszármazottjai ma is köztünk vannak.

A kitelepítettek és a befogadók emlékoszlopa Mikófalván